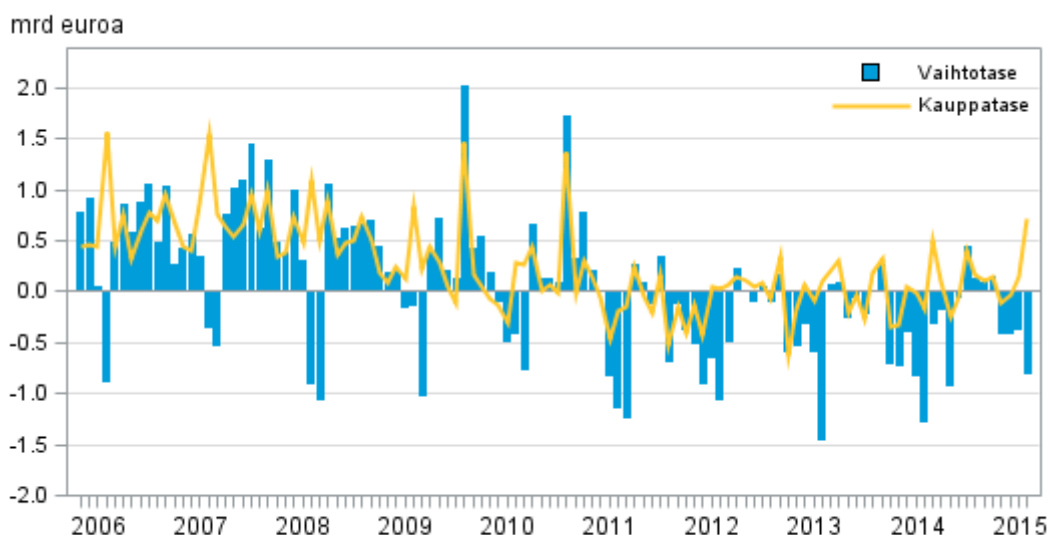

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

Vaihtotase alijäämäinen, pääomaa tuotiin vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä

Maksutaseen mukainen kauppataase oli tasapainossa ensimmäisellä neljänneksellä. Tavaroiden vienti painui laskuun, koska tavaravienti Venäjälle laski voimakkaasti. Palveluiden vienti pysytteli edellisvuoden tasolla. Huhtikuussa kauppataase kääntyi ylijäämäiseksi viennin kasvaessa hieman ja tuonnin laskiessa edelleen. Rahoitustaseen puolella pääomaa tuotiin ulkomailta, eniten suorina sijoituksina.

Suomen vaihtotase ja kauppataase

Vaihtotase ensimmäisellä vuosineljänneksellä

Vaihtotaseen alijäämä oli 1,2 miljardia euroa vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä. Alijäämä syntyi palveluiden, ensitulon ja tulojen uudelleen jaon tileiltä. Kauppatase oli tasapainossa.

Tavaroiden viennin arvo oli yhteensä 12,9 miljardia ensimmäisellä neljänneksellä 2015. Tavaravienti Venäjälle laski 34 prosenttia verrattuna edelliseen vuoden ensimmäiseen neljännekseen mikä painoi kokonaisviennin 2,5 prosentin laskuun. Ilman Venäjää laskettu ensimmäisen neljänneksen tavaravienti pysyi edellisen vuoden tasolla.

Palveluiden vienti oli 4,8 miljardia ensimmäisellä neljänneksellä televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut- erän kasvaessa selvästi, 1,9 miljardiin euroon. Useimmissa palveluerissä muutokset vuoden takaiseen olivat pieniä ja palveluiden vienti pysytteli edellisvuoden tasolla. Palveluiden vientiä pienensi venäläisten matkailijoiden laskenut kulutus Suomessa. Ulkomaisten matkailijoiden kulutus Suomessa kirjataan palveluiden vientiin ja se oli tasoltaan 0,6 miljardia ensimmäisellä neljänneksellä.

Maksutaseen mukainen tavaratuonti, 12,9 miljardia, laski 4,7 prosenttia ensimmäisellä neljänneksellä. Tavaratuonti Venäjältä laski 23 prosenttia. Ilman Venäjää laskettu ensimmäisen neljänneksen tavaratuonti oli noin prosentin laskussa. Palveluiden tuonti, 5,3 miljardia, oli reilun prosentin laskussa. Palveluiden viennin ja palveluiden tuonnin erotuksena saatava palveluiden nettovaikutus oli 0,4 miljardia alijäämäinen.

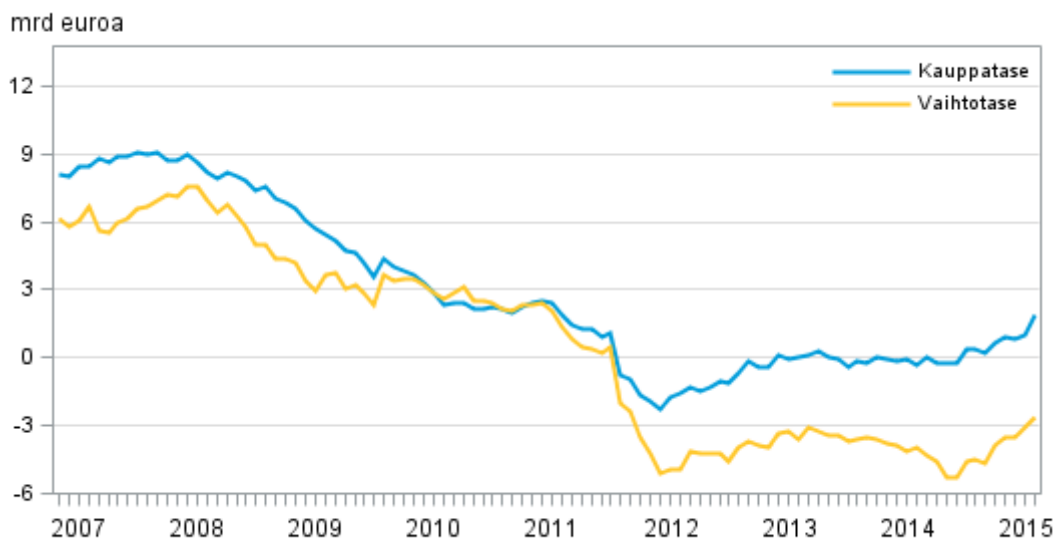
Ensitulon tili oli 0,2 miljardia alijäämäinen. Alijäämä syntyi sijoitustuloista. Sijoitustuloja maksettiin ulkomaille 3,5 miljardilla ja ulkomailta Suomeen 3,2 miljardilla. Sijoitustuloja ovat muun muassa korot ja osingot. Tulojen uudelleenjaon tili oli 0,6 miljardia alijäämäinen. Tulojen uudelleenjaon tiliin sisältyy mm. maksut kansainvälisille järjestöille.

Vaihtotase huhtikuussa 2015

Huhtikuussa vaihtotase oli 0,8 miljardia alijäämäinen ylijäämäisestä kauppataaseesta huolimatta. Vuotta aiemmin, huhtikuussa 2014, vaihtotase oli 1,3 miljardia euroa alijäämäinen. Vaihtotaseen 12 kuukauden liukuva summa oli 2,6 miljardia euroa alijäämäinen.

Vaihtotaseen alijäämä syntyi erityisesti ensitulon tililtä, joka oli 1,3 miljardia alijäämäinen. Myös palveluiden ja tulojen uudelleenjaon tilit olivat alijäämäisiä. Kauppataaseen ylijäämä, 0,7 miljardia, selittyy tuonnin laskulla. Maksutaseen mukainen tavaratuonti oli 4,1 miljardia huhtikuussa ja se laski 17 prosenttia edellisvuoden huhtikuusta. Tavaravienti, 4,8 miljardia, nousi prosentin.

Suomen vaihtotase ja kauppataase, 12 kk liukuva summa

Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä Suomeen tuotiin pääomaa nettomääräisesti 5,0 miljardia euroa. Pääomaa tuotiin nettomääräisesti eniten suorina sijoituksina, yhteensä 9,5 miljardia euroa. Vastaavasti pääomaa vietiin nettomääräisesti eniten muina sijoituksina (lainoina, talletuksina ja kauppaluottoina) 3,5 miljardia euroa.

Maaliskuun 2015 lopussa Suomella oli saamia ulkomailta 803,3 miljardia euroa ja velkoja ulkomaille 811,0 miljardia euroa. Suomen ulkomainen nettovarallisuusasema oli negatiivinen 7,7 miljardia euroa. Eniten nettomääräistä velkaa oli muiden sijoitusten erässä, 37,7 miljardia euroa. Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä nettovarallisuutta supistivat valuuttakurssien ja muiden arvostuserien muutokset 2,1 miljardia euroa sekä hintamuutokset 1,4 miljardia euroa.

Taulukko 1. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä, miljardia euroa

	Sijoituskanta 31.12.2014	Rahoitustaloustoimet v. 2015 ensimmäisellä neljänneksellä	Hinnan muutos v. 2015 ensimmäisellä neljänneksellä	Valuuttakurssien ja muiden arvostuserien muutos v. 2015 ensimmäisellä neljänneksellä	Sijoituskanta 31.3.2015
Rahoitustase	0,8	-5,0	-1,4	-2,1	-7,7
Saamiset	723,6	-2,8	66,7	15,7	803,3
Velat	722,8	2,2	68,2	17,8	811,0
Suorat sijoitukset	25,9	-9,5	1,1	-2,5	15,0
Saamiset	135,5	-0,8	1,7	2,8	139,1
Velat	109,6	8,7	0,6	5,3	124,2
Arvopaperisijoitukset	-2,7	3,0	-6,2	2,7	-3,3
Saamiset	284,0	0,9	10,2	9,4	304,5
Velat	286,8	-2,1	16,4	6,7	307,8
Muut sijoitukset	-38,6	3,5	0,0	-2,6	-37,7
Saamiset	166,1	25,9	0,0	4,7	196,6
Velat	204,7	22,3	0,0	7,3	234,3
Johdannaiset	7,5	-1,9	3,5	-0,4	8,7
Valuuttavaranto	8,8	-0,1	0,2	0,7	9,6

Arvopaperit

Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä ulkomaiset sijoittajat purkivat Suomeen tehtyjä arvopaperisijoituksiaan yhteensä 2,1 miljardin euron edestä. Sijoitukset suomalaisiin osake- ja sijoitusrahasto-osuuksiin kasvoivat 1,4 miljardia euroa, mutta sijoitukset velkapapereihin supistuivat 3,5 miljardia euroa. Maaliskuun 2015 lopussa Suomen arvopaperivelat ulkomaille olivat 307,8 miljardia euroa, josta 105,0 miljardia euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin ja 202,8 miljardia euroa joukkovelkakirjalainoihin ja rahamarkkinapapereihin. Suomen ulkomainen arvopaperivelka kasvoi myös suomalaisten osakkeiden hintojen noustua vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana.

Suomen arvopaperisaamiset ulkomailta kasvoivat 0,9 miljardia euroa. Pääomaa ulkomaisiin velkapapereihin virtasi 5,5 miljardia euroa kun taas osake- ja sijoitusrahastosijoituksia purettiin 4,6 miljardin euron edestä. Velkapapereissa sijoitukset rahamarkkinapapereihin lisääntyivät yhteensä 1,9 miljardia euroa, josta suurimman osan sijoittivat muut rahalaitokset. Joukkovelkakirjoihin sijoitettiin yhteensä 3,6 miljardia euroa. Suurimmat sijoittajat olivat vakuutuslaitokset ja yrityssektori.

Arvopaperisaamisia ulkomailta oli maaliskuun lopussa yhteensä 304,5 miljardia euroa, josta 151,5 miljardia euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin ja 153,0 miljardia euroa joukkovelkakirjalainoihin ja rahamarkkinapapereihin.

Suorat sijoitukset

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana Suomeen virtasi pääomaa suorina sijoituksina 8,7 miljardia euroa ja kun taas Suomesta ulkomaille tehdyt suorat sijoitukset supistuivat 0,8 miljardia euroa. Suorat sijoitukset sisältävät sekä oman että vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset yritysryhmän sisällä. Vuoden 2015 alussa ulkomailta Suomeen tehdyt sijoitukset koostuivat lähinnä vieraan pääoman eristä.

Suomella oli maaliskuun 2015 lopussa suorissa sijoituksissa saamia ulkomailta 139,1 miljardia euroa ja velkoja ulkomaille 124,2 miljardia euroa. Suorien sijoitusten velkojen kasvusta huolimatta nettokanta pysyi positiivisena vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen lopussa.

Muut sijoitukset

Muina sijoituksina Suomeen tuotiin pääomaa 22,3 miljardia euroa vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana. Suomella oli maaliskuun 2015 lopussa muina sijoituksina ulkomaisia velkoja 234,3 miljardia euroa. Suomesta virtasi ulkomaille pääomaa muina sijoituksina 25,9 miljardia euroa. Muina sijoituksina oli Suomella maaliskuun 2015 lopussa ulkomaisia saatavia 196,6 miljardia euroa.

Johdannaiset

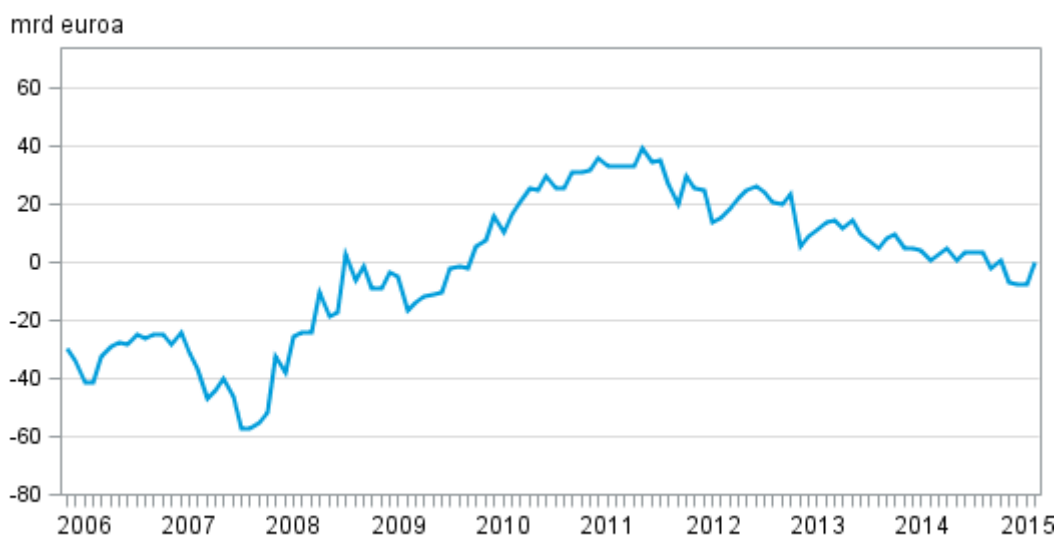
Suomella oli maaliskuun 2015 lopussa johdannaisiin liittyviä nettosaamisia 8,7 miljardia euroa. Johdannaisiin liittyvät saamiset ja velat ovat olleet kasvussa vuoden 2014 alusta alkaen, mutta saamisten nopeammasta kasvusta johtuen nettoasema on hieman parantunut. Vuoden 2014 maaliskuun lopussa johdannaisten nettosaaminen olivat 6,3 miljardia euroa.

Huhtikuu 2015

Huhtikuussa Suomeen tuotiin pääomaa nettomääräisesti 2,5 miljardia euroa. Pääomaa tuotiin nettomääräisesti eniten muina sijoituksina, yhteensä 1,1 miljardia euroa. Suorina sijoituksina pääomaa tuotiin nettomääräisesti 0,3 miljardia euroa ja myös arvopaperisijoituksina 0,3 miljardia. Suomen nettovarallisuusasema oli huhtikuun 2015 lopussa niukasti positiivinen, kun ulkomaisia velkoja oli hieman alle 771,6 miljardia euroa ja saamisia oli hieman yli 771,6 miljardia euroa. Suomen nettovarallisuusasema koheni maaliskuun 2015 loppuun verrattuna, kun arvopapereihin liittyvä nettovarallisuusasema kääntyi positiiviseksi.

Toukokuun 2015 tiedot julkistetaan 10.7.2015.

Ulkomainen nettovarallisuus kuukausittain

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	7
Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	7
Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	9
Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2015, milj. euroa.....	10
Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q1	2014/Q2	2014/Q3	2014/Q4	2015/Q1
Tulot	1. Vaihtotase	21 692	23 605	22 957	23 253	21 621
	1.1 Tavarat	13 243	14 528	13 751	14 213	12 911
	1.2 Palvelut	4 843	4 872	5 440	5 419	4 833
	1.3 Ensitulo	3 319	3 898	3 443	3 365	3 580
	1.4 Tulojen uudelleenjako	286	307	323	257	296
Menot	1. Vaihtotase	23 605	25 346	23 484	22 897	22 790
	1.1 Tavarat	13 537	14 096	13 635	13 787	12 907
	1.2 Palvelut	5 334	5 631	5 490	5 571	5 272
	1.3 Ensitulo	3 351	4 729	3 627	2 859	3 733
	1.4 Tulojen uudelleenjako	1 382	890	731	680	878

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q1	2014/Q2	2014/Q3	2014/Q4	2015/Q1
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-6 051	-7 487	-12 402	-33 608	-2 737
	S11 Yritykset	-8 545	-8 594	-7 945	-7 848	-5 265
	S121 Keskuspankki	-2 021	-1 051	-6 682	7 773	5 031
	S122 Muut rahalaitokset	4 684	2 179	7 301	-16 223	7 855
	S123 Rahamarkkinarahastot	-37	-183	378	68	415
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	1 823	1 849	394	-1 090	1 057
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	25	871	804	-160	214
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	32	-1 105	-506	-1 307	2 068
	S1311 Valtionhallinto	-1 862	-3 047	-4 497	-9 025	-5 474
	S1313 Paikallishallinto	6	11	7	6	-18
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	-19	1 405	-1 676	-5 892	-8 495
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	-135	180	20	90	-124
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	1 687	-4 151	-12 336	-35 494
S11 Yritykset		-1 999	-4 825	-6 053	-10 236	334
S121 Keskuspankki		-26	-282	88	67	47
S122 Muut rahalaitokset		5 067	4 686	99	-14 151	13 185
S123 Rahamarkkinarahastot		21	-1	-16	15	-15
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		110	886	-1 138	-834	482
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat		1 075	713	1 101	135	309
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		64	-116	40	27	-145
S1311 Valtionhallinto		-305	-3 118	-3 727	-5 903	-5 070
S1313 Paikallishallinto		-20	2	4	115	-69
S1314 Sosiaaliturvarahastot		-2 302	-2 096	-2 733	-4 730	-6 836
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q1	2014/Q2	2014/Q3	2014/Q4	2015/Q1
Netto	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-7 738	-3 337	-66	1 886	-4 961
	S11 Yritykset	-6 546	-3 769	-1 892	2 388	-5 598
	S121 Keskuspankki	-1 996	-769	-6 769	7 705	4 983
	S122 Muut rahalaitokset	-383	-2 507	7 203	-2 072	-5 330
	S123 Rahamarkkinarahastot	-59	-183	394	54	429
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	1 712	963	1 532	-256	574
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konsernisisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-1 051	157	-297	-294	-95
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	-32	-990	-546	-1 334	2 212
	S1311 Valtionhallinto	-1 557	71	-770	-3 123	-404
	S1313 Paikallishallinto	26	8	2	-109	51
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	2 283	3 501	1 057	-1 162	-1 659
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	-135	180	20	90	-124

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q1	2014/Q2	2014/Q3	2014/Q4	2015/Q1
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	662 051	686 020	716 915	723 640	803 317
	S11 Yritykset	127 811	125 592	126 925	128 461	134 355
	S121 Keskuspankki	44 326	43 422	37 150	45 139	51 141
	S122 Muut rahalaitokset	246 706	260 840	289 902	291 291	334 365
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 095	1 909	2 287	2 351	2 765
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	56 786	60 057	61 538	61 194	67 611
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	19 097	20 444	21 634	20 947	23 336
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	25 394	24 869	24 751	23 639	26 922
	S1311 Valtionhallinto	20 490	22 566	21 168	18 696	20 529
	S1313 Paikallishallinto	366	398	406	413	487
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	107 264	113 807	118 802	119 095	128 047
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 716	12 117	12 353	12 415	13 756
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	658 028	681 559	713 326	722 809
S11 Yritykset		172 668	175 566	181 019	183 737	210 689
S121 Keskuspankki		10 579	10 330	10 469	10 607	10 748
S122 Muut rahalaitokset		323 154	338 949	361 693	365 967	415 640
S123 Rahamarkkinarahastot		8	7	-9	5	-9
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		17 107	18 379	17 540	16 768	18 726
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat		26 619	27 812	29 605	30 058	35 440
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		3 268	3 176	3 290	3 398	2 540
S1311 Valtionhallinto		98 376	101 891	102 662	105 071	109 094
S1313 Paikallishallinto		2 231	2 232	2 237	2 352	2 598
S1314 Sosiaaliturvarahastot		3 005	3 191	3 807	3 832	4 589
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		1 013	27	1 014	1 014	988
Netto		S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	4 023	4 461	3 589	831
	S11 Yritykset	-44 857	-49 974	-54 094	-55 276	-76 333
	S121 Keskuspankki	33 746	33 092	26 681	34 531	40 393
	S122 Muut rahalaitokset	-76 448	-78 110	-71 791	-74 676	-81 275
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 088	1 902	2 296	2 346	2 774
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	39 679	41 678	43 997	44 426	48 885
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-7 521	-7 368	-7 972	-9 111	-12 103
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	22 125	21 693	21 461	20 242	24 382
	S1311 Valtionhallinto	-77 887	-79 324	-81 494	-86 375	-88 565
	S1313 Paikallishallinto	-1 865	-1 835	-1 831	-1 939	-2 111
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	104 259	110 616	114 995	115 263	123 458
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	10 703	12 091	11 339	11 401	12 768

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2015, milj. euroa

	Vuosi 2014	12 kk:n liukuva summa	2015/03	2015/04
1. Vaihtotase	-3 826	-2 621	-362	-802
1.1 Tavarat	679	1 862	142	711
1.2 Palvelut	-1 452	-1 213	-168	-68
1.3 Ensitulo	-541	-1 272	-142	-1 250
1.4 Tulojen uudelleenjakko	-2 512	-1 998	-194	-195
2. Pääomatase	202	214	17	13
3. Rahoitustase	-9 254	-4 184	-944	-2 526
3.1 Suorat sijoitukset	-13 603	-11 054	-1 079	-253
3.2 Arvopaperisijoitukset	5 461	9 868	-3 569	-270
3.3 Muut sijoitukset	-178	528	3 953	-1 135
3.4 Johdannaiset	-727	-3 312	-116	-834
3.5 Valuuttavaranto	-207	-213	-132	-35
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-5 630	-1 777	-599	-1 738

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.
- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämään mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyriyksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomankorvaukset

Tuotannontekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä. Julkisten tulonsiirtojen ennakkotiedot kerätään Valtiokonttorista saatavista valtion kirjanpitolietoista, ja vuoden lopussa Tilastokeskus tarkistaa ne tilinpäätösaineiston ja erityisselvitysten perusteella. Erityisselvityksiin käytetään EU:n Suomea koskevissa tilastoissaan ilmoittamia tukipalkkioiden ja muiden EU-maksujen tietoja.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuositilastot jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantotiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekevilta institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten saamisten ja velkojen ennakoitaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeenjääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkittaessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihtoja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassi, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrytmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselystä ja muiden palvelujen kyselystä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrytmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositaso lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteen ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Mira Malhotra 029 551 3411

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Vastaava tilastojohtaja:

Mari Ylä-Jarkko

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 2342-3463 (pdf)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi